

André Zwartbol schrijft over ontmoetingen in de buitenlucht

BEELD ND, ANP / FERDY DAMMAN

Debby Doodeman en Gerard Ouweeneel

Een vogelaar heeft meestal geen baard

Wat zijn dat voor mensen, die vogels kijken? En doen mannen dat anders dan vrouwen? En wat als je partner deze hobby niet heeft?

Vogelaar Debby Doodeman (39) besloot in 2015 iedere vogelaar die ze zou ontmoeten een paar vragen te stellen. Heel wat vragen zelfs. Daar reageerden zoveel mensen positief op dat er uiteindelijk ruim duizend mensen een inkijkje gaven in hun vogelhart. Het werd een heus onderzoek, waarbij ze aantekent dat ze door haar contacten misschien wel de wat fanatiekere types heeft getroffen.

Gerard Ouweeneel (84) is een van die types. Hij maakt vogelreizen over de hele wereld, schrijft boeken en honderden artikelen over vogels.

Een beetje afgeleid stapt hij uit zijn auto. Hij ziet iets. Doodeman is er al. Ze overhandigt hem het boek waarin het onderzoek wordt beschreven – *Vogelaars, nooit uitgevogeld*. Zo'n titel geldt voor hem al helemaal. We zijn in de Biesbosch. De telescopen worden uit de auto gehaald. Van het plan om meteen te gaan wandelen, komt nog even niks. In de verte zijn drie zeearenden te zien en die eisen alle aandacht op.

Na een ochtend op stap te zijn geweest, weet ik één ding zeker: je moet geduld hebben met vogelaars, ook als ze wat vertellen. Ze maken hun zinnen niet altijd af, omdat er zo maar iets voorbij kan vliegen dat alle aandacht opeist.

vooroordelen

Het eerste hoofdstuk uit Doodemans boek klinkt voor een buitenstaander wat vreemd, maar het blijkt een hardnekkig cliché te zijn, namelijk dat alle vogelaars een baard hebben. Waarin een paar vooroordelen zitten verpakt: het zijn allemaal mannen en ze zijn oud. Dus Doodeman wilde er maar meteen mee afrekenen. Uit haar onderzoek blijkt dat

maar 8 procent zo'n volle baard heeft. Plus dat slechts 9 procent van de vogelaars in het groen is gekleed, dus het idee dat je voor het kijken naar vogels er als een boswachter uit moet zien – mocht je dat erg vinden – klopt niet. Eenzaam en teruggetrokken zijn ze ook niet: vogelaars hebben bijna net zo vaak een relatie (76 procent) als de rest van Nederland (81 procent).

'We rijden een stukje met de auto naar een nog mooiere plek', zegt Ouweeneel. Opeens laat hij het gaspedaal los en rijdt voetstaps over een brug. Hij ziet iets vliegen. Dat een vogelaar soms niet de ideale verkeersdeelnemer is – ik zeg het vriendelijk – is hij met me eens. 'Het heeft me wel eens een auto gekost, toen ik in het buitenland een keer de berm inreed.'

'Mag je hier parkeren', vraagt Doodeman als we uitgestapt zijn. Ouweeneel is met zijn gedachten al ergens anders. 'Misschien zit hier wel zomertaling'.

Er komen twee fietsers aanrijden. Hoewel ze nog ver zijn, horen we ze over 'vogelaars' praten. Met een auto aan de kant van de weg en twee statieven in de berm ben je gauw herkend. 'Er komen 'gewone mensen' aan', grapt Doodeman.

Ook om andere redenen wordt weleens vreemd naar vogelaars gekeken. Wie een relatie heeft met een vogelaar moet de liefde delen. Hij of zij kan altijd opspringen. Ouweeneel: 'Ik zit bij het ontbijt altijd met een schuin oog naar buiten te kijken.' 'Hé, kijk een ijsvogel', zegt Doodeman. 'Hoor je die toontjes?'

'Wat vindt uw vrouw van uw hobby', vraag ik Ouweeneel die afwisselend door zijn verrekijker en telescoop staat te kijken. Hij aarzelt

ZATERDAG

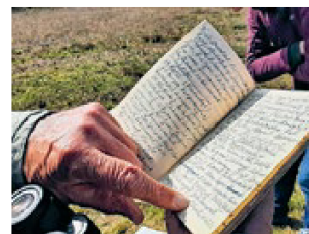
GENIETEN VAN GROEN

'Al is het je verjaardag of je huwelijksdag, je moet als vogelaar altijd weg kunnen lopen.'

'Als je érgens beloofd wordt voor je inspanningen, dan is het wel bij het kijken naar vogels.'

Vogelaantekenboekje uit 1953.

'Het zijn vooral vaders die hun kroost op het vogelspoor zetten.'

even. 'Ik heb een tolerante vrouw, maar ik denk wel dat ik heel veel tijd naar me toe getrokken heb. Soms gaat ze ook met me mee.' Doodeman heeft geluk, zegt ze. Haar eigen vriend is net zo'n verwoed vogelaar. 'Dat is helemaal fantastisch.'

Afgelopen week reed Ouweeneel nog ruim vierhonderd kilometer heen en weer omdat er in het Drents-Friese Fochteloërveen een bastaardarend te zien zou zijn. 'Ik kon het niet laten.'

Zo'n run naar een zeldzame vogel ergens in het land wordt een 'twitch' genoemd. Vreemd vindt Doodeman het niet – 'Al is het je verjaardag of je huwelijksdag, je moet weg kunnen. Maar het zijn wel typisch mannen dingen. Vrouwen kiezen verhoudingsgewijs liever voor een activiteit bij een vereniging of in een werkgroep.'

Vandaag zijn de doelen bescheiden. Een zomertaling zien, dat zou leuk zijn, zeggen de vogelaars. Deze eend zou terug kunnen zijn na een winterverblijf in het zuiden van Europa.

Ouweeneel begon op zijn dertiende. Dat hij geïnspireerd raakte door zijn moeder, past niet bij het beeld dat naar voren komt uit het onderzoek van Doodeman. Daaruit blijkt dat vooral vaders hun kroost op het vogelspoor zetten. Daarna volgen partners, vrienden, klasgenoten, leraren en dan pas moeders. Doodeman dook nog wat verder in de motieven om te gaan vogelen. Waarom zoveel mannelijke vogelaars (72 procent) als je bedenkt dat meisjes doorgaans wat vaker van dieren houden dan jongens? Is het omdat jongens al op jonge leeftijd meer gericht zijn op beloning? 'Want als er ergens beloning

volgt, dan is het wel bij het vogelen', weet ze uit ervaring. 'Zelf die ene vogel zien, mis-schien wel als eerste, scores bijhouden, tellen van trekvogels, nieuwe soorten ontdekken. Dat spreekt jongetjes aan en ze zijn er vroeg bij. Van de vogelaars die reageerden is 64 procent van de mannen voor het zestiende jaar begonnen. Bij vrouwen is dat 29 procent.'

vogelaantekenboekjes

Rondom ons klinkt het heldere geluid van de Cetti's zanger. Daar zijn er in de Biesbosch veel van. Naast talloze andere vogels. Je hoort ze constant om je heen en daarom is dit Nationaal Park ook zo geliefd onder vogelaars. 'Hoor je die zwartkopmeeuw?' Doodeman laat me op haar telefoon het verschil horen met de kokmeeuw en omschrijft het onderscheid als lieflijk miauwen versus het gekrijs dat je hoort bij kokmeeuwen die rondhangen bij de snackbar.

Ouweeneel heeft al zijn vogelaantekenboekjes bewaard. Hij heeft er een uit 1953 meegenomen. Van begin tot eind volgeschreven in een fraai handschrift. Met zijn vinger loopt hij de waarnemingen uit die tijd langs. 'De eerste boerenzwaluw, op 3 april 1953, Dordtsestraatweg in Rotterdam. Ik herinner het me nog exact.'

Zwaluwen zijn er vandaag niet. Daarvoor is het nog te vroeg. Veldleeuweriken wel. Doodeman vertelt over háár lijstjes, aan de koelkast thuis. Op een ervan staan de waarnemingen uit haar tuin. Op een andere staan vogels die ze in één jaar heeft gezien en er is ook nog een lijstje met vogels die ze op de Marker Wadden heeft waargenomen, omdat dat een plek is waar ze vaak komt. 'Waarom

alles opschrijven? Noteren verrijkt wat je ziet. En mijn vriend voert het dan meestal in op de site waarneming.nl.'

Veel vrouwen doen dat laatste niet (45 procent). Doodeman: 'Ik deed het vroeger, tot m'n 21e, ook niet, omdat ik dacht dat het niet veel voorstelde wat ik zag. Dat zal wel een vrouwengedachte zijn. Toen iemand me had overgehaald om het te doen, bleek het toch de moeite waard te zijn.'

Een andere vogelaar komt aanlopen. Een man. Statief over de schouder. 'Er zitten twee zomertalingen daar', zegt hij. 'Je ziet mooi die twee witte strepen.' Doodeman en Ouweeneel

knikken. Ze hebben 'm ook gezien. 'Verder nog wat bijzonders', vraagt de man. 'Nee.' 'Zeearenden?' Ja, die wel, net die drie daar. Iedereen knikt opnieuw. De man gaat weer. Op het water is het intussen onrustig geworden. Vogels vliegen op. Hoog in de lucht vliegt een zeearend. Doodeman: 'Een mooi plaatje, al zou ik het jammer vinden als die zomertaling gepakt wordt.' De zeearend durft het niet aan.

► **Tips en reacties? Mail naar zwartbol@nd.nl.
► Meer lezen? Ga naar nd.nl/genieten-van-groen.**

Een groep vogelaars die massaal naar een plek in het land reist vanwege een zeldzame vogel heet een 'twitch'.